

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 2. december 2020
Sagsnr.: 2020-0035-0190
Dok.: 1749688

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål N og O fra Folketingets Retsudvalg

Samrådsspørgsmål N:

”Vil ministeren kommentere på, hvordan ministeren har håndteret det fejlagtige action card, da det gik op for ham, at Rigspolitiet ringede rundt med ulovlige instrukser til minkavlere? Og hvad er ministerens holdning til forløbet?”

Der henvises til artiklen ”Rigspolitiet fik at vide, at masseafgivning var ulovlig: Skjulte det for minkavlere” fra DR den 18. november 2020 (www.dr.dk/nyheder/politik/rigspolitiet-fik-vide-masseafgivning-var-ulovligskjulte-det-minkavlere).”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF) Inger Støjberg (V) Naser Khader (KF) Alex Vanopslagh (LA) og Pernille Vermund (NB).

Samrådsspørgsmål O:

”Vil ministeren redegøre for hvilken rolle justitsministeren, Justitsministeriet, rigspolitichefen, Rigspolitiet og andre myndigheder spillede i forhold til at udarbejde og formulere det pågældende actioncard, og derefter igangsætte og stoppe anvendelsen af det pågældende actioncard, herunder oplyse årsagen til at anvendelsen af actioncardet blev stoppet?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kristian Hegaard (RV).

Svar:

[Indledning]

1. Tak for ordet og for spørgsmålene.

Coronaen har nu i mere end trekvart år kastet sin lange skygge over vores samfund. Heldigvis er vi i Danmark indtil videre kommet bedre igennem end de fleste andre lande. Det skyldes ikke mindst, at både befolkningen og myndighederne – og herunder dansk politi – har ydet en enorm indsats.

Rigspolitiet har igennem hele forløbet indtaget en nøglerolle i Den Nationale Operative Stab – også kaldet NOST – der blev nedsat, da coronaen kom til Danmark. NOST samler – med Rigspolitiet for bordenden – en lang række myndigheder og andre aktører og har været omdrejningspunktet for den nationale krisestyring.

NOST fungerer som den fysiske og organisatoriske ramme om de statslige myndigheders samarbejde og koordination i forbindelse med større kriser. Arbejdet i NOST har med andre ord sikret, at en række myndigheder på tværs af en lang række minister- og sektorområder har arbejdet koordineret og i samme retning.

Samtidig har Rigspolitiet som ansvarlig for politiets samlede indsats mod corona sat retning og styring for politi-

kredsene håndtering af politimæssige opgaver og understøttet bl.a. sundhedsmyndighederne og Fødevarestyrelsen i forbindelse med varetagelsen af deres opgaver.

Rigspolitiet har i den forbindelse bl.a. udført væsentlige opgaver i forhold til at tilvejebringe værnemidler, etablere testfaciliteter og bidrage til smitteopsporing og drift af de etablerede myndighedshotlines om covid-19. For ikke at nævne håndhævelse af restriktioner i forhold til befolkningens og virksomheders adfærd og udmøntning af indrejserestriktioner og grænsekontrol.

For at give et billede af omfanget af Rigspolitiets indsats kan jeg oplyse, at Rigspolitiet i forbindelse med håndteringen af covid-19 har udsendt flere end 185 skrivelser til politikredsene. Og der er løbende udstedt og opdateret en lang række actioncards med henblik på at understøtte og ensrette den politimæssige opgavevaretagelse.

Når der opstår en konkret sag, hvor der kan være god grund til at kritisere de samlede myndigheders ageren, er det vigtigt at huske på, at der er tale om et fejltrin i et meget langt forløb med covid-19, hvor Rigspolitiet har været en bærende kraft i myndighedshåndteringen.

Det gælder også i forhold til indsatsen i forhold til covid-19-smitte i mink, hvor Rigspolitiet bl.a. i oktober har koordineret myndighedernes tværsektorielle indsats med aflivning af mink inden for smittezonerne.

Myndighedernes indsats i forhold til smitte i mink blev intensiveret i løbet af oktober. I starten af oktober blev det bl.a. besluttet, at der på baggrund af de foreliggende risikovurderinger skulle iværksættes en aflivning af alle smittede minkbesætninger og minkbesætninger inden for de såkaldte smittezoner.

Indsatsen viste sig særdeles vanskelig, idet smitten spredte sig meget hurtigt til nye farme.

NOST's og Rigspolitiets rolle var at understøtte Fødevarestyrelsen som sektormyndighed på området ved at koordinere den samlede myndighedsindsats. Der var i den forbindelse dialog mellem Fødevarestyrelsen, Rigspolitiet og en række berørte ministerier.

2. Den 3. november traf regeringen den svære – men nødvendige – beslutning, at alle mink i Danmark måtte aflives.

Baggrunden for regeringens beslutning var som bekendt, at regeringen fik en meget klar risikovurdering fra sundhedsmyndighederne, der advarede om, at en fortsat minkavl under epidemien vil indebære en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge covid-19 med vacciner. Der var således i starten af november fundet muteret covid-19 – omtalt som cluster 5 – i mink, som også var fundet i enkelte smittede mennesker.

Den risikovurdering kunne en ansvarlig regering ikke sidde overhørig. Derfor besluttede regeringen at udvide indsatsen med aflivning af mink til hele landet og samtidig indføre en række lokale restriktioner i Nordjylland. Det ændrer ikke på, at der er begået en række fejl i denne sag. Det er også lagt frem i den redegørelse, som den daværende fødevareminister oversendte til Miljø- og Fødevareudvalget den 18. november.

[Actioncardet]

3. Jeg er blevet spurgt til omstændighederne i forbindelse med tilblivelsen og anvendelsen af det actioncard, som politiet brugte i forbindelse med telefonsamtaler med minkavlere uden for smitzonerne i perioden 6. til 8. november.

Det er i den forbindelse vigtigt at nævne, at forløbet omkring actioncardet kun er en meget lille del af den stærkt intensiverede indsats, som blev iværksat på baggrund af regeringens beslutning fra 3. november om at aflive alle mink i Danmark, og som blev meldt ud på et pressemøde dagen efter.

4. I forhold til actioncardet er forløbet i vidt omfang beskrevet i den redegørelse, som Miljø- og Fødevareministeriet oversendte til Folketinget den 18. november. Jeg vil her fremhæve nogle nedslagspunkter fra redegørelsen suppleret med nogle yderligere oplysninger, jeg har modtaget fra Rigspolitiet til brug for besvarelsen af samrådspørgsmålene:

Fødevarestyrelsen anmodede den 6. november NOST om mandskabsmæssig bistand til telefonisk at kontakte ejere af ikke-smittede besætninger uden for smitzonerne med henblik på optælling af mink. På den baggrund oprettede Rigspolitiet samme dag et callcenter til at understøtte den indsats, som Fødevarestyrelsen allerede var i gang med.

Rigspolitiet har oplyst, at formålet med opkaldene var at søge at indgå en frivillig aftale med den enkelte minkavler om, at en repræsentant for myndighederne på Fødevarestyrelsens vegne kunne komme ud og tælle op.

Til brug for disse telefonsamtaler udarbejdede Rigspolitiet i overensstemmelse med sædvanlig praksis et actioncard til understøttelse af samtalerne med minkavlerne.

Så langt, så godt. Alt, hvad jeg hidtil har sagt, ligger fuldstændig inden for skiven af, hvad Rigspolitiet skal gøre.

Og det at udarbejde et actioncard er der intet usædvanligt i. Men actioncardet burde ikke have indeholdt den formulering, der – hvis den blev anvendt – kunne medvirke til at give minkavlerne en fejlagtig opfattelse af lovgrundlaget.

Rigspolitiet har oplyst, at de på tidspunktet for udformningen af actioncardet var bekendt med, at der ikke forelå hjemmel til at aflive mink uden for smitzonerne. Det fremgår også af redegørelsen. Rigspolitiet har derudover

oplyst, at de havde den helt klare forståelse, at den fornødne hjemmel til at aflive uden for smittezonerne ville foreligge inden for kort tid. Rigspolitiet vurderede derfor, at der var behov for at vejlede minkavlernes om, at en manglende medvirken ville kunne indebære, at de ikke kunne opnå den udlovede tempobonus.

Det fremgår da også af actioncardet, at det var *frivilligt*, om minkavleren ville lade en myndighedsperson komme ind på besætningen og foretage optælling. Desværre blev dette budskab overskygget af den efterfølgende formulering i actioncardet, som kunne bruges, hvis minkavleren sagde nej til frivilligt at medvirke til at lade en myndighedsperson komme og optælle mink, og som – hvis den blev anvendt – efterlod indtrykket af, at aflivning kunne gennemtvinges. Det er et problem, og det har Rigspolitiet også beklaget dybt.

Rigspolitiet har i den forbindelse understreget, at det ikke har været hensigten at true eller vildlede minkejerne til at aflive mink eller at afgive et retligt pålæg herom.

Opkaldene blev foretaget fra fredag den 6. til søndag den 8. november. Uagtet at actioncardet ikke var påtænkt at skulle bruges mere, bliver det revideret den 10. november, således at de omtalte formuleringer udgik.

Rigspolitiet har oplyst, at der baseret på manuelle registreringer i den nævnte periode blev talt med 250 ejere af minkfarme ud over de ca. 100 minkavlere, som Fødeva-

restyrelsen selv talte med, og at den formulering i actioncardet, der kunne give minkavlernes grund til at antage, at myndighederne kunne gennemtvunge aflivning af deres minkbesætninger uden for smittezonerne, kan være blevet anvendt 8 gange.

Efter at have gennemgået registreringen af de gennemførte samtaler kontaktede Rigspolitiet den 12. november de 8 minkavlere og beklagede den fejlagtige information. Rigspolitiet har også sikret sig, at minkavlernes er bekendt med den gældende retstilstand.

Ud fra oplysninger fra politikredsene er det Rigspolitiets vurdering, at politiet alene er gået ind på ejendomme beliggende uden for smittezonerne, hvis ejerne har givet samtykke til det.

Og efter det oplyste har myndighederne ikke gennemtvunget aflivning af mink uden for smittezonerne.

5. Dette ændrer selvfølgelig ikke ved, at de formuleringer i actioncardet, jeg talte om tidligere, burde have været formuleret anderledes. Det fremgår også klart af Justitsministeriets notits, der blev oversendt til Folketinget den 18. november.

Som jeg også tidligere har sagt, finder jeg det naturligt, at Rigspolitiets såvel som øvrige myndigheders rolle også indgår i den uvildige undersøgelse, som Folketinget i øjeblikket drøfter.

[Justitsministeriets rolle]

6. Så er der spørgsmålet om min egen og Justitsministeriets rolle i relation til det actioncard, der blev brugt af Rigspolitiets callcenter i perioden 6.-8. november.

Her er svaret, at hverken jeg selv eller Justitsministeriets departement har været involveret i udformningen af actioncardet.

Det er i øvrigt helt i overensstemmelse med sædvanlig praksis og arbejdsfordeling mellem Justitsministeriets departement og politiet, at det er politiet, som står for den operative håndtering – herunder udarbejdelse af actioncards – uden at ministeriet inddrages i det.

Justitsministeriet bliver først bekendt med indholdet af actioncardet, efter det er blevet rettet den 10. november 2020.

7. Noget andet er, at det er naturligt, at regeringen og mit ministerium løbende har en dialog med myndighederne – herunder politiet, der som nævnt har haft en rolle i indsatsen i relation til mink – om at intensivere indsatsen vedrørende aflivning af mink, som havde været i gang siden begyndelsen af oktober.

Det er helt naturligt, at Justitsministeriet og Rigspolitiet har en tæt dialog om den generelle myndighedsindsats. Det er også sket i denne sag. Men det er ikke normalt – og det er heller ikke tilfældet i denne sag – at der er en

dialog mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet om spørgsmålet af konkret operativ karakter som f.eks. udformning af actioncards.

Politiet og de øvrige relevante myndigheder i NOST gør med andre ord det, jeg indledte med at anerkende som en styrke ved den danske håndtering af coronasmitten: Myndighederne samarbejder og koordinerer på tværs for at sikre, at der hurtigt og effektivt bliver taget de nødvendige skridt til at begrænse smitten.

Samtidig skal myndighederne selvfølgelig agere inden for lovgivningens rammer.

[Afslutning]

8. Afslutningsvis vil jeg endnu engang beklage forløbet og de fejl, der er begået. Først og fremmest vil jeg beklage over for minkavlerne.

Borgerne må og skal kunne fæstne tillid til, at det, som politiet siger, tegner et retvisende billede af deres rettigheder og pligter. Det vil borgerne også kunne fremover. Men det har muligvis ikke været tilfældet for alle minkavlerne i denne sag. Og det er selvfølgelig dybt beklageligt.

Jeg anser det som nævnt for naturligt, at politiet såvel som øvrige myndigheder kommer til at indgå i den uvilddige undersøgelse, som Folketinget i øjeblikket drøfter, og som regeringen bakker op om.

Tak for ordet.